

Devlet kinini mütedavil sermayesi hakkında kanun lâyihası ve Sıhhat ve içtimai muavenet ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/26)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı: 6/1771

12 - IV - 1939

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisiğine

Devlet kinini mütedavil sermayesi hakkında Sıhhat ve içtimai muavenet vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 6 - IV - 1939 tarihinde tadilen Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

Eski kanun hükümleri satıştan toplanan paraların iradını ve ondan sonra tahsisat kaydının teklif edilmesini âmir bulunması itibarile ekseriya bütçe senesinin son ayında ancak beş altı aylık satış miktarının irad kaydı muamelesi yaptırılabilmekte ve halbuki henüz irad kaydı yaptırılmakla beraber kininler de satılmış bulunmaktadır. Bu suretle ancak irad edilen para mukabili tahsisat almabildiğinden alınan bu tahsisat miktarı mubayaasına lüzum hâsıl olan kinin ihtiyacını karşıyamamaktadır.

Bundan başka her sene bir kanun teklifi ile Meclisi Âliyi işgal etmemek ve hem de daha çabuk kinin tedariki imkânları elde edilebilmek üzere bu gün 170 214 lira 52 kuruşa baliğ olan kinin bedelleri tutarının mütedavil sermaye olarak ele alınması ve bu işin daha amelî olan mütedavil sermaye usulü ile tedvir edilmesi çok lüzumlu ve pek faydalı olacaktır.

Bu gün memleketimizin Devlet kinini olarak satışa çıkarılması icab eden kinin ihtiyacı (8 - 10) ton kadar tahmin edilmekte olup sermayenin (300 000) liraya çıkıncaya kadar hâsıl olacak kârların sermayeye ilâvesinin istenilmesi bu ihtiyacın temin edilebilmesi noktasından zarurî bulunmuştur.

Bu suretle mütedavil bir sermaye halinde idare edilecek bu para ile Hazineye yük olmadan şimdiye kadar olduğundan çok fazla miktarda kininin kolayca tedarik edilerek her yerde halkın istifadesine arz edilmesi ve sıtma savaşına büyük bir yardım yapılmış olması noktai nazarından merbut lâyihamın tanzimine lüzum görülmüştür.

Sıhhat ve içtımâi muavenet encümeni mazbatası

T. B. M. M.
S. İ. M. encümeni
Esas No. 1/26
Karar No. 4

27 - IV - 1939

Yüksek Reisiğe

Devlet kinini mütedavil sermayesi hakkında Sıhhat ve içtımâi muavenet vekillîğince hazırlanıp Başvekâletin 12 - IV - 1939 tarih ve 6/1771 sayılı tezkeresile gönderilen ve encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası mucib sebeblerle birlikte vekillik müsteşarı hazır olduğu halde okundu ve görüşüldü :

Hükümetin mucib sebebler lâyihasında da görüldüğü üzere şimdiye kadar meri bulunan kanun hükümleri satıştan toplanan paraların evvelâ iradını ve sonra tahsisat kaydının teklif edilmesini âmir bulunması itibarile irad kaydı yapılan satış miktarı kadar tahsisat teklif edilebilmekte olduğu halbuki bazan bütçe senesinin sonuna yaklaşıldığı zamanlarda bile kinin satılmış bulunduğu halde henüz satış bedelinin tamamının irad kaydı muamelesi yapılmamış ve bundan dolayı da ancak irad kaydedilen para kadar tahsisat alınabildiği cihetle bu miktar tahsisat ile mubayaa edilen kininin ihtiyacı karşılayamadığı anlaşılmaktadır.

Umumî sıhhatin vikayesi maksadile yapılmakta olan sırtma mücadelesine yardım olmak üzere halka ucuz ve saf kinin satabilmek ve her sene bir kanun teklifile Meclisi Âliyi işgal etmemek için bu gün 170 214 lira 52 kuruşa baliğ olan kinin bedellerinin mütedavil sermaye olarak kabulünün ve bu işin daha amelî olan mütedavil sermaye usulü ile tedvir edilmesinin faydalı olacağı kanaatine varılmıştır.

Bu gün Devlet kinini olarak satışa çıkarılma-

sma ihtiyaç görülen 8 - 10 ton kinin için 300 000 lira mütedavil sermayeye ihtiyaç olduğundan, bu mikdara baliğ olduktan sonra fazlası Hazineye teslim edilmek şartile, hâsıl olacak kârların sermayeye ilâvesi muvafık bulunduğu ve şu suretle memlekete lüzumu olan kininin Hazineye yük olmadan kolayca tedarik edilebileceği ve halkın istifadesine arzolanabileceği göz önüne alınarak lâyihanın yerinde olduğu görülmüştür.

Yalnız birinci maddedeki (saf kinin) e (ve milhleri) kaydının ilâvesi münasib görülmüş ve diğer maddeler de bazı kelime değişikliği yapılmış ve muvakkat madde yedinci maddeden sonra yazılmış ve lâyihanın bu şekilde kabulüne karar verilmiştir.

Havaslesi mucibince Bütçe encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisiğe sunulur.

Sıhhat ve İ. M. En. R.

M. M.

Bursa

Giresun

Dr. Refik Güran

Dr. H. V. Somyürek

Kâtib

Edirne

Antalya

Dr. F. Memik

Dr. M. Soykan

Burdur

Gaziantep

Dr. A. Ruhi Yeşilyurd

Dr. M. Ali Aşakay

Kastamonu

Kayseri

Rıza Saltuğ

S. Turgay

Kocaeli

Konya

Dr. Fuad Sorağman

Dr. O. Ş. Uludağ

Manisa

Tekirdağ

Zonguldak

A. Tümer

Nazmi Trak

H. Okan

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 21
Esas No. 1/26

16 - V - 1939

Yüksek Reisiğe

Devlet kinini mütedavil sermayesi hakkında olub Başvekâletin 12 - IV - 1939 tarih ve 6/1771

(S. Sayısı : 59)

sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Sıhhat ve içtimâî muavenet encümeni mazbatasile birlikte Encümenimize havale edilmiş olmakla Sıhhat ve içtimâî muavenet vekili hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu.

Şimdiye kadar Sıhhat ve içtimâî muavenet vekâletince yapılmakta olan saf ve ucuz kinin satışları umumî muvazene dahilinde tedvir edilerek satış bedelleri bir taraftan bütçeye irad ve diğer taraftan Sıhhat ve içtimâî muavenet vekâleti büçesinde açılan hususî bir fasla tahsisat kaydolunarak yine kinin mübayaasına tahsis edilmekte idi. Bu muamele Hükümetin esbabı mucibesinde izah edildiği veçhile müşkülâtı mucib olmaktadır.

Sırtmalıkların tedavisinde çok önem veren Hükümet kinin satışını memleketin ihtiyacına uygun bir şekilde tanzim edebilmek ve her yerde daima bol Devlet kinini bulundurabilmek için bu işin mütedavil bir sermaye ile idaresini ve 1917 yılında konmuş olan 50 000 lira tahsisatın pek cüzî kârlarla bu güne kadar 170 000 küsur liraya kadar çıkmış olan mikdarının da mütedavil sermaye olarak vazını ve yine memleket ihtiyacı olan 8 - 10 ton kinin için ihtiyaç olan 300 000 lira sermayenin husulüne kadar satış kârlarının mütedavil sermayeye ilâvesini temin etmek üzere sevk edilmiş olan bu kanun lâyihası yerinde görülmüş ve esas itibarile encümenimizce de kabul edilmiştir.

Ancak şimdiye kadar Sıhhat ve içtimâî muavenet vekâleti Ziraat bankası ile yapmış olduğu mukaveleyle istinaden kinin tevziyatını Sıhhiye müdürleri vasıtasile mezkûr bankanın kaza sandıklarına göndermek suretile yaptırmakta idi. Halbuki mezkûr bankanın memleket dahilindeki teşkilâtı her ne kadar vasi ise de yine her kazada şubesi bulunmaması ve kazadan sonraki kademelere tevziat bayiler vasıtasile yapılmakta olup bayiler ise daima kazaya kadar gelib kinin tedariki külfetine katlanmamakta olduğundan Encümenimiz bu tevziyatın nahiye ve köylere kadar teşkilâtlandırılmış olan İnhisarlar umum müdürlüğü vasıtasile yaptırılmasının daha ziyade maslahata uygun düşeceğini dü-

şünmüş ve davet edilen Gümrük ve inhisarlar vekili de inhisarları esas vazifesini sektedar etmeyecek mahiyette olan bu işin mezkûr idare tarafından yapılabileceğini ifade eylemiştir.

Ziraat bankasile yapılan mukavele mucibince satış bedelinin % 15 i bankaya verilmekte ve bundan beşi de bayilere beyiye aidatı olarak terkedilmekte olduğu öğrenilmiştir,

Encümenimiz bayilere terkedilen kısmın az olduğunu görerek bunun bayiliğe rağbeti celbedecek bir dereceye çıkarılmasını ve bu suretle köylere kadar tevziyatın teminini mümkün kılmak için beyiye aidatının % 10 olmasını kabul etmiştir.

Bu esaslar dahilinde yapılan değişikliklerle yeniden yazılan kanun lâyihası Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	M. M.
Isparta	Kayseri	Trabzon
<i>Mükerrem Ünsal</i>	<i>F. Baysal</i>	<i>R. Karadeniz</i>
Kâtib		
İstanbul	Bolu	Çanakkale
<i>F. Öymen</i>	<i>Dr. Zihni Ülgen</i>	<i>R. Bulayırılı</i>
Diyarbakır	Elâziğ	Erzincan
<i>Rüştü Bekit</i>	<i>M. F. Altay</i>	<i>İ. Artun</i>
Gümüşane	İçel	Kastamonu
<i>Durak Sakarya</i>	<i>T. C. Beriker</i>	<i>T. Coşkan</i>
Kayseri	Kırklareli	Kırklareli
<i>S. Serim</i>	<i>B. Denker</i>	<i>Ş. Ödül</i>
Kırşehir	Kocaeli	Konya
<i>M. Seyfeli</i>	<i>A. S. Akbaytuğan</i>	<i>R. Türel</i>
Kütahya	Malatya	Malatya
<i>A. Tiritoğlu</i>	<i>M. Öker</i>	<i>O. Taner</i>
Maraş	Mardin	Muğla
<i>M. Bozdoğan</i>	<i>R. Erten</i>	<i>H. Kitabcı</i>
Muş	Ordu	Sivas
<i>Ş. Ataman</i>	<i>H. Yalman</i>	<i>Remzi Çiner</i>
Trabzon	Urfa	Yozgad
<i>Sırrı Day</i>	<i>Sami İşbay</i>	<i>A. Sungur</i>
Yozgad		
<i>S. İçöz</i>		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet kinini mütedavil sermayesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Saf kinin tedarik edilerek Ziraat bankaları vasıtasile muayyen fiyat ve şekillerde satışa çıkarılmak üzere (Devlet kinini mütedavil sermayesi) tesis olunmuştur.

MADDE 2 — Birinci madde mucibince tesis olunan Devlet kinini mütedavil sermayesini, 1927 malî senesine kadar muhtelif kanunlarla alınan tahsisata istinaden tedarik edilerek satışa çıkarılan kininlerin bu gün baliğ olduğu (170 214) lira (52) kuruş teşkil eder.

MADDE 3 — Tesis edilen bu sermaye üç yüz bin liraya baliğ oluncaya kadar bu işten doğacak kârlar sermayeye ilâve ve üç yüz bin lirayı bulduktan sonra üst tarafı her sene sonunda yapılacak plânçolara tevfikân Hazineye teslim olunur.

MADDE 4 — Satışa çıkarılacak Devlet kinlerinin fiyatı, bunların satışa çıkarılmasına kadar geçireceği bütün safahata aid masraflarla sair bilûmum masraflar ve verilecek beyiyeler de hesaba katılmak şartile tesbit edilecek maliyetine fiyat değişiklikleri karşılığı olmak üzere % 5 şe kadar ilâvesile tayin olunur.

MADDE 5 — Devlet kininlerinin ne suretle satışa çıkarılacağı ve bayilere ne mikdar beyiye verileceği Sıhhat ve içtimaî muavenet vekilligince tayin olunur.

SIHHAH VE İÇTİMÂÎ MUAVENET ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet kinini mütedavil sermayesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Saf kinin ve mihleri tedarik edilerek Ziraat bankaları vasıtasile muayyen fiyat ve şekillerde satışa çıkarılmak üzere (Devlet kinini mütedavil sermayesi) tesis olunmuştur.

MADDE 2 — Birinci madde mucibince tesis olunan Devlet kinini mütedavil sermayesini, 1927 malî senesine kadar muhtelif kanunlarla alınan tahsisata istinaden tedarik edilerek satışa çıkarılan kininlerin bedellerinin baliğ olduğu (170 214) lira (52) kuruş teşkil eder.

MADDE 3 — Tesis edilen bu sermaye üç yüz bin liraya baliğ oluncaya kadar bu işten doğacak kârlar sermayeye ilâve ve üç yüz bin lirayı bulduktan sonra üst tarafı her sene sonunda yapılacak bilânçolara tevfikân Hazineye teslim olunur.

MADDE 4 — Satışa çıkarılacak Devlet kinlerinin fiyatı, bunların satışa çıkarılmasına kadar geçireceği safhalara aid masraflarla sair bilûmum masraflar ve verilecek beyiyeler de hesaba katılmak şartile tesbit edilecek maliyetine fiyat değişiklikleri karşılığı olmak üzere % 5 e kadar ilâvesile tayin olunur.

MADDE 5 — Devlet kininlerinin ne suretle satışa çıkarılacağı ve bayilere ne mikdar beyiye verileceği Sıhhat ve içtimaî muavenet vekilligince tayin olunur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1 — Saf kinin ve milhlerinin tedarik edilerek İnhisarlar umum müdürlüğü vasıtasile muayyen fiat ve şekillerde satışa çıkarılmak üzere Sıhhat ve İçtimai muavenet vekilinin nezaret ve mesuliyeti altında 300 000 liralık (Devlet kinini mütedavil sermayesi) tesis olunmuştur.

Bu sermaye şimdiye kadar muhtelif kanunlarla verilen salâhiyete istinaden tedarik edilerek satışa çıkarılmış olan kinin bedellerinin baliğ olduğu 170 214 lira 52 kuruş ile bu mikdârın işletilmesinden doğacak kârlardan temin olunur.

MADDE 2 — Sıhhat ve içtimai Muavenet encümeninin 4 ncü maddesi aynen

MADDE 3 — Satışa çıkarılacak olan Devlet kininleri bayilerine % 10 beyiye verileceği gibi İnhisarlar idaresinin ihtiyar edeceği nakliye ve sair masrafları da aynen tesviye olunur.

İnhisarlar idaresinin ihtiyar edeceği muhtelif masrafların tesviyesi, sene sonunda bu idarenin işarına istinaden icra olunur. Kininlerin irsalâtı, hesapların tanzim ve itası suretleri ve satıştan hâsıl olan paraların mütedavil sermaye hesabına mal edilmesi işleri Sıhhat ve içtimai muavenet ve Gümrük ve İnhi-

MADDE 6 — Devlet kinini mütedavil sermayesinin muhasebesi, bu işle alâkalı olmak üzere Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâleti tarafından seçilecek bir zat tarafından ifa ve bu işi görecek olana ayda elli lirayı geçmemek üzere tensib olunacak mikarda ücret ita edilir.

MADDE 7 — 4 nisan 1333 tarihli kanunla bu kanunun dördüncü maddesini tadil eden (827) numaralı kanun hükümleri mülğadır.

MUVAKKAT MADDE — Kinin satışlarından tehassül etmiş olup Hazine hesabı carisine mal edilmiş bulunan paralar sermayeyi teşkil edeceği için bir taraftan bütçeye irad ve diğer taraftan mütedavil sermaye namile açılacak fasla tahsisat kaydolunur.

MADDE 8 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 9 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe Maliye ve Sıhhat ve İçtimaî muavenet vekilleri memurdurlar.

6 - IV - 1939

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>T. F. Sılay</i>	<i>N. Tınaz</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>F. Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>M. Erkmen</i>
Mu. Mü. V.	Ti. V.	
<i>A. Çetinkaya</i>	<i>C. Erçin</i>	

MADDE 6 — Devlet kinini mütedavil sermayesinin muhasebesi, bu işle alâkalı olmak üzere Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâleti tarafından seçilecek bir zat tarafından ifa ve bu işi görecek olana ayda elli lirayı geçmemek üzere tensib olunacak mikardarda ücret verilir.

MADDE 7 — 4 nisan 1333 tarihli ve 258 numaralı kanunla bu kanunun dördüncü maddesini tadil eden 5 mayıs 1926 tarih ve (827) numaralı kanun hükümleri mülğadır.

MUVAKKAT MADDE 1 — Kinin satışlarından tehassül etmiş olup Hazine hesabı carisine mal edilmiş bulunan ve sermayeyi teşkil edecek olan paralar bir taraftan bütçeye irad ve diğer taraftan mütedavil sermaye namile açılacak fasla tahsisat kaydolunur.

MADDE 8 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 9 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe Maliye ve Sıhhat ve İçtimaî muavenet vekilleri memurdur.

B. E.

sarlar vekâletleri tarafından müştereken tayin ve tesbit olunur.

MADDE 4 — Sıhhat ve içtimâî muavenet encümeninin 6 ncı maddesi aynen

MADDE 5 — 4 nisan 1933 tarihli kanun ile bu kanunun 4 ncü maddesini tadil eden 26 nisan 1926 tarih ve 827 sayılı kanunlar kaldırılmıştır.

MUVAKKAT MADDE — Kinin satışlarından tahassül etmiş olup 1938 malî yılında Hazine hesabı carisine mal edilmiş bulunan ve sermayeyi teşkil edecek olan paralar bir taraftan bütçeye irad ve diğer taraftan mütedavil sermaye namile açılacak fasla tahsisat kaydolunarak Sıhhat ve içtimâî muavenet vekilinin emrile sarfolunur.

MADDE 6 — Hükümetin 8 nci maddesi aynen

MADDE 7 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye, Sıhhat ve içtimâî muavenet ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.